

Оксана Башуцька,
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економічної кібернетики та інформатики,
Західноукраїнський національний університет
Софія Башуцька,
аспірант кафедри освітології і педагогіки,
Західноукраїнський національний університет

ОСВІТНІ МОДЕЛІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ У СФЕРІ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ЗАРУБІЖНИЙ І УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

Сучасні трансформаційні процеси в освіті зумовлені необхідністю підготовки педагогів, здатних ефективно використовувати цифрові інструменти, методики та технології в професійній діяльності. Формування цифрової компетентності майбутніх учителів стає однією з ключових умов модернізації освітнього простору, а також відповіддю на глобальні виклики, пов'язані з цифровізацією освіти та суспільства загалом [3]. У зв'язку з цим актуальними є моделі професійної підготовки педагогів, які формуються на основі міжнародного досвіду та адаптуються в українській системі професійної освіти.

У європейських країнах розвиток цифрових компетентностей педагогів здійснюється в межах концепції цифрової педагогіки (digital pedagogy), яка включає інтеграцію цифрових інструментів у процес викладання та навчання, використання педагогічних платформ, а також оцінювання результативності цифрового викладання. При цьому цифрова компетентність педагога розглядається як багатовимірне явище, що охоплює педагогічні, технологічні, соціальні та комунікаційні складники [1].

Значну увагу в сучасних наукових дослідженнях приділено моделі ТРАСК, яка передбачає інтеграцію педагогічних, предметних і технологічних знань учителя. Модель спрямована на формування здатності педагогів не лише користуватися цифровими інструментами, а й усвідомлювати їхній дидактичний потенціал. У контексті ТРАСК цифрові технології розглядаються не як інструмент подання матеріалу, а як умова трансформації педагогічного процесу, зміни ролі викладача та підвищення активності студентів [3].

Суттєвою є й модель DigCompEdu, що визначає цифрову компетентність педагогів як здатність використовувати цифрові інструменти для професійного розвитку, педагогічної взаємодії, оцінювання результатів навчання та створення цифрового контенту. У багатьох країнах ЄС DigCompEdu є підґрунтям для національних стандартів підготовки педагогів, структурування програм професійного розвитку та системи підвищення кваліфікації [1].

Дослідження світових моделей цифрової педагогіки демонструє, що успішні освітні практики передбачають не лише методичну підготовку педагогів, а й цифрове середовище, підтримку академічного менеджменту, наявність відкритих цифрових ресурсів і доступ до цифрових платформ. Водночас українська система професійної освіти перебуває на етапі активного впровадження цифрових компонентів, що відображено в національних освітніх

стандартах, оновленні освітніх програм та розвитку системи підвищення кваліфікації вчителів [2].

Порівняння міжнародного й українського досвіду свідчить, що на відміну від багатьох країн ЄС, де цифрова педагогіка є складником освітньої політики, в Україні цифрова складова ще не стала системним елементом підготовки педагогів. Водночас спостерігається тенденція до інтеграції цифрових дисциплін, впровадження EdTech-інструментів, використання платформ Moodle, GeoGebra, Kahoot, а також застосування штучного інтелекту в освітньому процесі [4; 5]. У сучасних дослідженнях, акцентується увага на можливостях інтеграції штучного інтелекту в освітні платформи та дидактичних наслідках таких інновацій [5].

Проблемним аспектом залишається недостатня інституційна підтримка цифрової підготовки педагогів, обмежена кількість програм підвищення кваліфікації, орієнтованих саме на цифрові педагогічні компетентності, а також недостатня методична готовність викладачів до використання цифрових технологій у професійній діяльності. У цьому контексті необхідним є розвиток педагогічних програм, спрямованих на формування цифрової компетентності, включаючи моделювання, візуалізацію навчального матеріалу, створення цифрових освітніх ресурсів, використання інтерактивних платформ, а також розвиток цифрової культури педагогів.

Отже, міжнародний досвід демонструє значний потенціал цифрової педагогіки як чинника підвищення якості професійної освіти. Україна має можливості для адаптації ефективних моделей цифрової підготовки педагогів, що потребує подальших досліджень, методичного забезпечення та впровадження на рівні професійної та неперервної освіти.

Список використаних джерел

1. Cabero-Almenara J., Gutiérrez-Castillo J. J., Estrada-Vidal L. Digital Teaching Competence according to the DigCompEdu Framework. *New Approaches in Educational Research*, 2023, 12(2), 1452–1475. <https://doi.org/10.7821/naer.2023.7.1452>
2. Basilotta-Gómez-Pablos V., Matarranz M., Casado-Aranda L.-A., Otto A. Teachers' digital competencies in higher education: A systematic literature review. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 2022, 19:8. <https://doi.org/10.1186/s41239-021-00312-8>
3. Cid-Martínez L., Aznar-Díaz I., Gómez-García G., Martínez-Domingo J.-A. A Systematic Review on the Level of Digital Competence of In-Service Spanish Teachers According to the DigCompEdu Framework. *Education Sciences*, 2025, 15(6):655. <https://doi.org/10.3390/educsci15060655>
4. Потапчук О., Пукас А., Серман Д. Цифрові технології у професійно-педагогічному розвитку педагога. *Освітологія*, 2022. URL: <https://journals.snu.edu.ua>
5. Башуцька О. С., Політов І. А., Фенцик О. М. Впровадження штучного інтелекту в освітні платформи: переваги та ризики. *Академічні візії*, 2025. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15777291>